

‘Vrouwen komen hier zonder hun wapenuitrusting’

Wat gebeurt er wanneer 50 vrouwen gedurende een weekend samenkomen in een kasteel? Journaliste en schrijfster Isabelle Rossaert geeft haar persoonlijke indrukken bij de editie van november 2013 van het vrouwenfestival.

ZE HEEFT HET NIET VOOR VROUWEN

Dat ze het niet zo heeft voor vrouwen, zegt ze. Geef haar maar mannen om mee om te gaan. Vrouwen, daar zit zoveel jaloezie bij, en roddelen, en niet rechtuit zeggen wat je bedoelt, alles zo met omwegen. Ze voelt er zich ongemakkelijk bij, bij vrouwen. We zitten samen in de auto en ik begrijp wat ze bedoelt. Het heeft waarschijnlijk ook iets met de relatie met haar eigen moeder te maken, zegt ze. En ook dat begrijp ik. We zijn op weg naar de Heerlijckyt van Elsmeren. Voor het vrouwenfestival. Zij al voor de tweede keer. Ze zal, als ze straks onthaald wordt, een groen naamstickertje krijgen zodat iedereen weet dat zij het hier al wat kent. Ze is mooi, slank, heeft hazelnootkleurig haar dat tot tussen de schouderbladen valt. Het soort vrouw waar je naar kijkt en denkt: nooit in mijn leven, ook niet toen ik jonger was, heb ik er zo mooi uitgezien. Noem haar Véronique*. Vrouwe Véronique, zo sms-te ze voor de grap toen we nog als totale vreemden voor elkaar onze carpooling regelden. De vorige keer ging ze mee net om zichzelf te testen, om een grens te verleggen. Een heel weekend tussen alleen maar vrouwen, daarmee wilde ze zichzelf uitdagen. Dat was toen. Nu komt ze gewoonweg omdat het de vorige keer zo fijn was.

We zitten in een kring in de grote zaal. Een cirkel van stoelen, een kleinere cirkel van meditatiekussentjes voor wie liever op de grond zit, een rood rond tapijt met een cirkelmotief in en in het midden van dat tapijt een prachtig, rood-oranje boeket bloemen. De kamers zijn verdeeld, de valiezen naar boven gebracht, het eten in de koelkamer gezet, bekenden zijn gezoend en wie dat niet kon heeft proberen landen. Aan de deur van de grote schuur worden we onthaald door Irmgard die op haar tamboerijn speelt. Irmgard geeft dit weekend twee keer een sessie 'framedrum en ritme - vergeten erfgoed van vrouwen' en ik noteer alvast mentaal dat ik daar bij wil zijn. Onder het bezwerende getrommel van Irmgards vingers op het tamboerijn wordt het stil in de kring van vijftig vrouwen. Tamara en Annemie lezen een welkomstwoord voor. Annemie leest het prachtige 'En verdwijn met mate' van Leonard Nolens. Tamara vertelt over haar vader, die vrouwen adoreerde, en over haar moeder, een heilige feministe. Ze vertelt over de warme 'vrouwennesten' van haar jeugd. En over de confrontatie, later, met de grote wereld, waar vrouwen vooral bezig lijken te zijn met mannenkracht in de wereld te zetten. Dat ze daardoor de behoefte is gaan voelen om precies de vrouwenkracht te onderzoeken. Wat het is en hoe je van daaruit kan leven. Hoe we meer vrouwenkracht in de wereld kunnen zetten. Vandaar de vrouwencirkels. Vandaar dit festival.

Als we worden uitgenodigd om in volgorde van leeftijd te gaan staan, blijkt ik pal in de helft van de kring te staan. Recht tegenover me, aan de andere kant van de cirkel, staat Caro, 23, naast Annie, 84. Het voelt goed, zo in het midden van de leeftijden. Als we het leven opdelen in periodes van telkens zeven jaar, wat zou dan typisch zijn voor elk van die periode's in een vrouwenleven? We hebben het hier gemakkelijk uitvissen. Dat je nog volop een richting zoekt, vinden de vrouwen tussen 21 en 28. Veel, veel teveel te combineren, gezin, carrière... , zeggen die tussen 28 en 35. Heel langzaam begint er wat richting in te komen, heel, heel langzaam, stellen de vrouwen tussen 35 en 42. Het einde van de citroencarrière. Bevrijding. Thuiskomen in je lichaam. Dingen in de wereld zetten. Mijn leeftijdsgenoten hebben duidelijk veel te vertellen. Wedergeboorte, en soms is dat pijnlijk, vruchten plukken,

zeggen de zusters die een 5 voor hun leeftijd kunnen schrijven. En de oudste dames onder ons? Het is even stil. Dan stapt Annie naar voren. 'Ik wil wel iets zeggen', begint ze, en ze staat stevig en krachtig, met een hoofd dat een beetje heen en weer wiegt zoals je dat wel vaker ziet bij oude mensen, 'over de wijsheid van oudere vrouwen. Je moet daar heel, heel zuinig mee zijn. Je mag die maar mondjesmaat doorgeven aan anderen. Want het is belangrijk dat ieder mens de kans krijgt zijn of haar eigen wijsheid zelf te ontdekken.'

VIJF SOORTEN FEMINISME ?

Vijf soorten feminisme. Of man en vrouw gelijk zijn of gelijkwaardig? Of we het zelfde moeten kunnen, willen, hebben, doen als mannen of net meer nadruk moeten leggen op onze vrouwelijkheid? En wat dat dan is? Of moeten we praten over 'het vrouwelijke' en 'het mannelijke' in plaats van over vrouwen en mannen? Vijf minuutjes hebben we om daar met enkele vrouwen over van gedachten te wisselen en het is duidelijk: hier komen we niet aan uit.

ELKE LEEFTIJD HAAR WIJSHEID

'Hoe ik op dit vrouwenfestival ben terechtgekomen? Mijn mama zei: er is iets met vrouwen te doen, kom je niet mee?', zegt Caro. 'Mijn moeder, mijn tante en de zus van mijn opa zijn hier ook. En wat ik verwacht? Gewoon, gezellig bij elkaar zijn. Eens even uit het dagelijks leven stappen, studeren is dat, in mijn geval. Ik vreesde al dat ik hier de jongste zou zijn. Ik vermoed dat ik hier veel zal leren. Het is interessant om eens niet onder leeftijdsgenoten te zijn.'

Vicky, 35, heeft een dochter van zeven maanden. 'En die heeft het boekje 'Hoe word ik de perfecte baby' gelezen', vertelt ze daarover al lachend. Dit is de eerste keer dat ze twee dagen, de nacht inbegrepen, van haar dochter weg is. Het betekende veel voorbereiden en loslaten. 'Maar dit weekend voelt als iets ongeloofelijk unieks en ik weet dat deze twee dagen weg van huis gaan zorgen dat de dagen daarna nog zoveel waardevoller worden. Ik moet voor mijn mama-energie zorgen. Ik kom helemaal niet uit een vrouwennest, ik had een mantelpakjesmama en broers. Ik kom naar hier om dat vrouwengevoel te kunnen ontvangen, want ik vind het wel belangrijk om dat te kunnen doorgeven aan mijn dochter.'

Op vrouwelijke wijze creëren en in de wereld zetten, dat is de rode draad doorheen het festival. Zo luidde het in de uitnodiging. Wie zin heeft kan zaken meebrengen om op de toontafel te leggen, een alternatieve manier om elkaar te leren kennen. De tafel staat in de statige inkomhal onder de trap die naar de kamers leidt. Vrouwen hebben er de meest uiteenlopende dingen opgelegd. Een stapel boeken die iemand koestert. Een plakboek dat een originele reisgids voor de grote Europese steden blijkt te zijn. Eivormige groene stenen waarmee je naar verluidt de spieren van de yoni traint. Kleine katoenen zakjes met daarin de keeper, een herbruikbare en dus ecologische tampon. Handwerk, een boek vol prachtige tekeningen, het manuscript van een novelle. Naamkaartjes en flyers voor activiteiten allerhande. Een schaal met daarop een brandende kaars, zand en een paar stenen en op het kaartje: rechtstreeks uit de Sinai woestijn.

ELKAAR COACHEN

Elke's handen fladderen als vlinders over de tafel. Op die tafel staat een schaal vol duplopoppetjes en telkens weer fladderen die handen daarheen, plukken een duplopoppetje, een bouwsteentje of een speelgoedschatkistje eruit en verplaatsen die naar een opstelling die Elke op de tafel aan het uitwerken is. Elke Gybels geeft les aan de hogeschool en coacht en begeleidt mensen die hun loopbaan willen herzien of bijvoorbeeld willen herstellen van een burnout. De poppetjes zijn haar manier om zaken inzichtelijk te maken. Ze vertelt ons, aan de hand van steeds meer poppetjes, haar persoonlijke verhaal. Daarmee doet ze iets wat ze eigenlijk niet gewend is te doen, ze geeft zich heel erg bloot. Later nodigt ze ons uit zelf, per twee, met de poppetjes aan de slag te gaan. Welke kracht hebben we gedurende ons

leven opgebouwd? Hoe kunnen we die inzetten om te groeien naar de beste versie van onszelf? Hoe omarmen we het kind in ons en alles wat dat van zijn ouders en voorouders heeft meegekregen.

Mijn buddy voor deze oefening is Marie. Ze stelt net die twee vragen die bij mij een klik doen ontstaan. Ik laat mijn popje een groen Duplo-blok wegsjotten, dat voor 'moeten' staat. En een zwart soldaatje dat de illusie 'later, als ik meer tijd heb' vertegenwoordigt. Ik laat, op vraag van Marie, mijn poppetje achterom kijken naar het vrouwtje dat mijn moeder voorstelt en het mannetje dat omver ligt, mijn overleden vader. 'Wat wil je tegen hen zeggen?' , vraagt Marie en er schiet een brok in mijn keel want het woord dat in me opkomt is 'Dank je'. Voor het eerst zie ik echt duidelijk dat zij niet alleen staan voor een soms misplaatst plichtsbewustzijn, maar ook voor net die dingen die mij definiëren en die ik als mijn missie zie. Ik kreeg de zin voor schoonheid door van mijn moeder, de passie voor woorden en verhalen van mijn vader. 'Het mag', hoor ik mezelf zeggen, terwijl ik naar een zakdoek zoek. Ik mag dit mijn passie laten zijn want het is precies wat zij mij hebben meegegeven. Pas later, in de wandelgangen, vertelt Marie wat haar beroep is. Ik heb me zonet laten coachen door een zeer ervaren gestaltt-therapeute.

WAT IS VROUWENKRACHT?

Wat het voor haar betekent, als 84-jarige, om na te denken over een toekomstige 'ik', vraag ik Annie na de sessie figuring futures. Ze knikt even in gedachten. 'Ik heb zes kinderen gehad', zegt ze. 'Ik heb één kind verloren toen het zes jaar was. Dat heeft me wakker geschud, toen ben ik mijn eigen zoektocht begonnen. Tien jaar lang heb ik groepen vrouwen begeleid in weerbaarder worden. Ik las Badinter, Groult... Onlangs heb ik mijn dagboeken uit die periode herlezen. Daarin staat hoe ik wilde groeien, wie ik wilde worden. En zo is het ook gebeurd. Ik ben helemaal geworden wie ik wilde worden. Niet alles in mijn leven loopt perfect. Er zijn wel eens spanningen. Maar dat ik de vrouw geworden ben die ik wilde worden, dat geeft me een fantastisch gevoel.' En wat voor haar vrouwenkracht betekent? 'Voor mij is het: vertrouwen hebben in mezelf. Altijd in alles het positieve zien. En voortdoen, altijd maar voortdoen.' Maar wat is volgens jou typisch vrouwelijk, dring ik aan. 'Dat je dingen kan uitpraten', zegt Annie. 'Wij kunnen goed onze gevoelens meedelen. Mannen kunnen dat leren, maar vrouwen zullen spontaan woorden plakken op hun gevoelsleven. En dat is belangrijk. Het is de enige communicatiemogelijkheid tussen mannen en vrouwen.'

‘Vrouwenkracht? Voor mij is dat bloed’, zegt Marianne. ‘De menstruatie, onze cyclus’, verduidelijkt ze als ze mijn perplexe blik ziet. ‘Een man gelooft in de illusie van de opgaande kracht. Mannen hebben het er moeilijk mee als dingen stoppen of minderen. Wij bouwen maandelijks iets op, klaar om te ontvangen. En dan ontvangen we en bouwen we verder of we breken af en staan weer recht. Altijd maar opnieuw. Wij kunnen als vrouwen veel beter omgaan met de kleine en grote teleurstellingen.’

JE EIGEN RITME VINDEN

‘Oh wat ruikt het hier heerlijk’, roept een van de vrouwen als we de boerderij binnenkomen. Irmgard brandt wierrook van ceder in een grote schelp. Die geven we aan elkaar door: we noemen onze naam en zuiveren ons met de wierrook. In het midden van de kring liggen een tiental platte trommels, de framedrums. Daar mogen we zo meteen op oefenen. Irmgard vertelt: een eikel vormt zich al in de foetus als die vier maanden oud is. Het eitje waaruit wij zijn ontstaan bestond al toen onze moeder nog in de buik van haar moeder zat. Wij hebben nog de puls van het bloed van onze grootmoeder gekend. Irmgard laat ons het geluid horen dat een baby in de buik van zijn moeder hoort. De hartenklop klinkt bijna angstaanjagend, geen klop maar een pulserend suizen. Wij vrouwen geven het ritme door. En in veel culturen doen vrouwen dat ook letterlijk, op hun framedrums en tamboerijnen. Terwijl buiten de nacht valt laten we zelf onze vingers roffelen, kloppen, glijden op het opgespannen trommelvel. Lotte met een kind in de al stevig ronde buik. Het moet een feest van ritmes zijn, daarbinnen.

Sabine is in de wolken. Ze voelt zich weer helemaal kind worden. Ze trommelde als kind, tot haar moeder alle muziekinstrumenten de deur uit gooide. Ze begrijpt het wel, nu, van haar moeder. Er waren veel kinderen in het arme gezin. Veel lawaai moet dat geweest zijn. Maar met de framedrum in de handen merkt ze dat ze het ritme nog altijd in zich heeft. Ik wil hier weer mee aan de slag, zegt ze.

OMARM DE WEELDE

Aan het einde van de sessie nodigt Irmgard ons uit om een godinnenkaart te trekken. Sabine slaakt een kreetje als ze de hare trekt. Dat ze de weelde moet omarmen, leert ze uit haar kaart. Ze vertelt me hoe moeilijk ze het daarmee heeft. Want ze leeft inderdaad in weelde, ze heeft een mooi huis, en ze heeft er hard voor gewerkt. Ze heeft tijd nu om ervan te genieten, zegt ze, want ze heeft zichzelf een rustig jaar cadeau gedaan, maar het lukt niet goed. Het is alsof ze zich ongemakkelijk voelt met haar rijkdom. Ik kan me er iets bij voorstellen, bij de gène. Pas de volgende ochtend, aan de ontbijttafel, zal Sabine me vertellen dat ze van beroep anesthesiste is. Dat mensen vaak op een afstandje blijven, eens ze dat vernemen. Ik besef dat ik ook anders naar haar verhaal had geluisterd als ik eerst had geweten dat ze een stevig verdienende arts was. Nu heb ik eerst de vrouw ontmoet. En dat voelt zo anders.

IK HOOR NIET BIJ DIE MEISJESCLUBJES

Dat wie wil haar feestkledij mag aantrekken, zich mag optutten voor het diner en het dansfeest. Dat wie wil mag gaan kokkerellen in de keuken. Niets moet, het mag. Ik sta alleen in mijn kamer, door omstandigheden kon mijn kamergenote niet blijven overnachten. Ik spreid kleren open op het bed, wat onzeker, zoals wanneer je naar een verkleedfeestje gaat en niet goed kan inschatten hoe hard de anderen hun best gaan doen. Ik zet camouflagestift op de wallen onder mijn ogen, poeder mijn gezicht, stift mijn lippen vuurrood, veeg ze weer af, kies voor een zachter roze. Plots komt een oud verdriet in alle hevigheid naar boven. Enkele kamers verderop hoor ik een aantal vrouwen samen lachen, gibberen, plezier maken. Ik ben weer op de speelplaats, in de schoolklassen, op het schoutskamp. Ik was zo vaak ergens anders dan waar de anderen plezier maakten. Die meisjesclubjes, ik begreep ze niet, ik hoorde er niet bij. Ik ga de kamer uit, draai de sleutel om. Dan zie ik verderop in de gang, voor de deur waaruit het gelach komt, één bruin kort laarsje met een hoge hak staan. Zet een schoen met een hoge hak voor je deur, had Tamara gezegd, als je anderen wil

uitnodigen om je samen op te tutten. Ik loop erheen, ga de kamer binnen en word meteen hartelijk ontvangen. En wat een tafereel. Zwangere Lotte zit op het bed met een ultrakort zwart jurkje aan, de meest fantastische zwarte kanten panty's om de benen, het haar opgestoken met één lok in een krul langs haar slaap en knalrood gestifte lippen. Voor de spiegel in de badkamer zijn enkele vrouwen met lippenstift en mascara in de weer en het is aanschuiven bij de stoel die ze vlak naast de badkamer hebben gezet, en waar iemand met een krultang in de aanslag staat. En neen ik hoef geen lippenstift meer en mijn haar is te kort voor de krultang maar ik kijk geamuseerd toe hoe de vrouwen hier voor het plezier even elkaars barbiepop zijn. Later dalen ze allen de statige houten trap naar de inkomhal af. Een trotse parade. Vrouwen met hun mooiste jurk aan, vrouwen met hun witste linnen blouse aan, vrouwen die gewoon de wat nettere kleren uit hun koffer hebben aangetrokken, vrouwen die voor durf en een knipoog zijn gegaan, met galajurk of pitteleer en hoge hoed, of met ultrahoge hakken. Het is een feest, het is een spel, en iedereen speelt het op haar eigen unieke manier.

Na het diner krijgt het kasteel iets van een bijenkorf. Het gonst. Vrouwen aan de afwas. Vrouwen die nog nakeuvelen in de eetzaal. Vrouwen die dessertschotels naar de schuur aan de overkant brengen. Vrouwen die er al heen gaan om zich op te warmen voor het dansfeest. Ik sta op het binnenplein in de novembernacht, trek de sjaal wat warmer om mijn schouders en kijk naar het verlichte interieur en al die lichte, opgewekte bedrijvigheid. Als ik daarna het salon binnenstap is dat nagenoeg leeg. Op een vrouw na, die zich languit op de sofa voor het haardvuur heeft gelegd, de benen omhoog, en in slaap is gevallen.

Tafelgesprekken onder vrouwen: over kinderen krijgen, 's avonds. Iemand vertelt glunderend dat ze drie weken zwanger is. Na IVF. Het is nog veel te vroeg om er al over te vertellen, maar ze kan het niet verzwijgen, niet hier tussen al die vrouwen. Eten en diëten, bij het ontbijt. Zeker na de workshop, gisteren, over 'voeding en vrouwenlijven', van Leen Minne. En menstrueren. Daar zitten die zakjes met ecotampons op de toontafel voor iets tussen. Bij het ontbijteitje praten over kelkjes vol bloed, faut le faire.

TIJD VOOR JEZELF

‘Ik heb niets met vrouwen’, zegt Sabine. ‘Ik heb mezelf een sabbatjaar cadeau gedaan en mezelf beloofd dit jaar drie tot vier weekends te spenderen aan mezelf. Zonder vriendinnen, want dan stap ik binnen de kortste keren weer in de hulpverlenersrol. Ik ben groot geworden tussen jongens en de medische wereld is heel erg mannelijk. Veel vrouwen in dat wereldje willen ook zo graag bewijzen dat ze even sterk zijn, dat ze minstens evenveel wachten kunnen doen... Ik ook hoor. Met de MUG mee, het veld in met een rugzakje vol medische spullen, ik vond dat heel erg leuk. Maar op den duur word je er zo moe van. Nu ik het rustiger aan doe merk ik dat ik bijna geen deel meer uitmaakte van mijn eigen leven. Alles was overgenomen door anderen. Ik wil dat er nog genoeg Sabine overblijft als de kinderen de deur uit zijn. Daarom was die drumsessie van gisteren zo fijn. Opnieuw dat ritme ervaren. Ik voelde heel duidelijk hoe blokkades opgeheven werden. De zachtheid toelaten, het vooroordeel van jaren loslaten, merken dat zaken die in het verleden bedreigend waren dat nu niet meer hoeven te zijn... Mensen leren kennen en merken dat zij ook iets hebben aan mijn verhaal. Gelijkgestemden ontmoeten en interessante contacten kunnen leggen. Ik heb op voorhand heel weinig verwacht van dit weekend, en ik heb veel gevonden.’

MOEDERS EN DOCHTERS

Toen ik een jaar of twaalf was kreeg ik van mijn moeder een boek met als titel ‘Waarom meisjes van dertien op aardbeien lijken.’ Waar de titel precies op sloeg heb ik nooit goed begrepen, maar het boek legde me met educatieve prentjes uit wat menstruatie was, wat het verschil is tussen jongens en meisjes en hoe kinderen worden gemaakt. Ik moet eraan terugdenken als ik Leen Huysman een initiatieverhaal hoor vertellen, waarin een moeder haar dochter proficiat wenst met haar eerste maandstonden. ‘Je hebt nu de gave van het vrouw zijn ontvangen.’

Wat een contrast, denk ik. Leen toont ons hoe je de menstruatiecyclus kan vergelijken met die van de maan. Hoe je lichaam je mentaal telkens opnieuw in een andere fase brengt: opstaan voor het licht, voor het nieuwe in de fase vlak na de menstruatie,

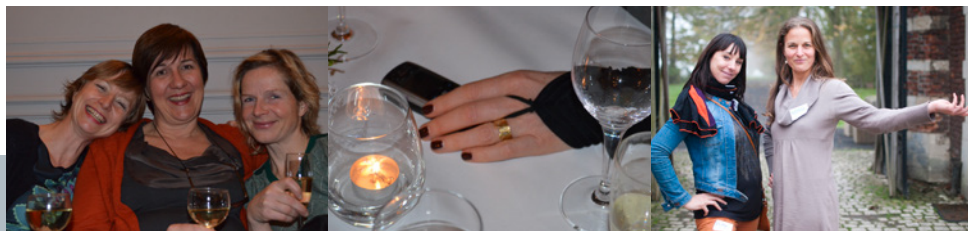

communiceren, zaken in de wereld zetten tijdens de ovulatie, naar binnen keren, de confrontatie met het donkere, het onontkoombare innerlijke weten, het vermogen om dieper te kijken van de luteale fase en de wijze oude vrouw die naar boven komt tijdens de menstruatie. Dat me dit pas nu, al bijna in mijn menopauze, wordt geopenbaard, denk ik.

Tijdens het afsluitingsrondje wil ik een oproep doen aan alle moeders van jonge dochters in de kring. Ik vertel over het boek dat mijn moeder me gaf, hoeveel moed haar dat wellicht gekost had, zij die in een streng nonneninternaat was opgegroeid, om iets aan de orde te stellen waarvoor ze zelf nooit de woorden had gekregen. Ik wil het vertellen, maar voor ik goed en wel mijn eerste zin heb afgemaakt, hapert mijn stem in tranen. Even later laat ook een andere vrouw in de kring die tranen toe. Handen worden op een schouder gelegd. Gedurende enkele minuten erkennen we het verdriet om zoveel vrouwen die geleerd hebben hun vrouw zijn weg te duwen, te temmen, te verstoppen, te negeren als een lastig verschijnsel, in plaats van het te eren. We dragen het verdriet even in stilte, voor uit de zaal verderop gelach en muziek weerklinkt van de vrouwen die net de workshop Mystical Bellydance hebben gevolgd.

‘Niet de wil hebben om te overheersen. Verbinden in plaats van prioriteren. Het collectieve zoeken in plaats van jezelf op de eerste plaats te zetten’, zegt Vicky als ik haar vraag wat ze na dit weekend als de essentie van vrouwenkracht ziet.

Als de laatste lunch is aangebroken lijkt het alsof iedereen plots een soort van urgentie voelt. Om nog zaken op tafel te brengen, om nog contacten te leggen met mensen die je waren opgevallen, om te vertellen waar je mee bezig bent. De gesprekken zijn anders, ernstiger. Over geweld op vrouwen. Over duurzaamheid en streven naar een olie-onafhankelijke wereld. Over kansarmoede. 'Ik ben ervaringsdeskundige', zegt Lucie en ik kijk haar verbaasd aan. 'De eerste keer dat ik met middenklassevrouwen aan tafel zat wist ik niet hoe ik me moest gedragen', vervolgt ze. 'En ik dacht dat die vrouwen alles voor elkaar hadden. Nu beseft ik dat iedereen wel met zaken kampt.' Lucie, welbespraakt, straffe madam, zotte madam ook, erg enthousiast en enthousiasmerend. Niet bepaald het beeld dat je hebt van vrouwen in kansarmoede. Weer word ik getroffen door het feit dat je elkaar hier in de eerste plaats als vrouw ontmoet, zonder kennis van verhaal, beroep, achtergrond. Zonder het imago dat we in de grote wereld willens nillens met ons meedragen. Vrouwen komen hier zonder hun wapenuitrusting, schiet me door het hoofd.

Bij het afscheid is er een eenvoudig ritueel. Tijdens de openingssessie mochten we elk een grote kei pakken en daarop in viltstift schrijven hoe wij onze vrouwenkracht in de wereld willen zetten. Tijdens de eindsessie vullen we aan wat we nog willen toevoegen. Een voor een lezen we de woorden op onze steen voor, dan leggen we hem terug waar we hem genomen hebben, onder de radiatoren in de zaal. Wij hebben er onze energie in gelegd en we zullen de steen achter laten in dit kasteel dat ons gedurende een weekend heeft onthaald. Veel mooie woorden, nu eens trots, dan weer stil, zelfzeker of ingetogen uitgesproken. Een VOL leven wil ik leiden, zegt Irmgard. Haar woorden blijven bij mij het sterkste nazinderen. Een leven vol Vertrouwen, Overgave en Liefde.

Tamara Lenaerts

T. +32 486 99 17 25
www.laduende.be

VOLGENDE EDITIE:

van zaterdag 29 maart om
9u30 tot en met zondag 30
maart om 17u.

Heerlijckyt van Elsmeren
Weg op Halen 2
B - 3450 Geetbets

T. + 32 11 69 68 75
info@heerlijckyt.org
www.heerlijckyt.org

WARMTE EINDIGT NIET

Dit weekend is niet geëindigd met wagens die de kasteeldreef afrijden, besef ik al gauw. Ik besef het als Véronique en ik samen naar huis rijden, en over de mannen beginnen te praten, de meer en minder foute mannen in ons leven. Ik merk het als ik thuis kom en de behoefte voel om mijn eigen man innig te omhelzen, alsof ik een hele nieuwe voorraad liefde heb meegekregen die ik nu met hem kan delen. Ik besef het als de eerste nieuwe vriendinnenverzoeken binnenkomen op facebook, de mailtjes en sms-sen van vrouwen die enkele dagen geleden nog onbekenden voor me waren. Ik merk het vooral aan het gevoel van warmte dat ik al dagen met me meedraag. Alsof er tijdens die twee dagen een soort baarmoeder gecreëerd is, een onzichtbare baarmoeder die je overal met je mee kan nemen. Ik hou nog steeds die warmte vast, meldt Vicky me in een mail, ruim een week later. Geen enkel vrouwenfestival zal hetzelfde zijn, besef ik. Andere vrouwen, andere ontmoetingen, andere ervaringsessies... Maar dat van die warmte, dat van die vrouwenkracht in al zijn aspecten, dat zal hopelijk sterker en sterker worden bij iedere nieuwe editie.

**Bij vrouwen die hun verhaal niet expliciet in het kader van een interview hebben verteld is de naam om privacyredenen veranderd*